

OLWEUS PROGRAMOS KOKYBĖS UŽTIKRINIMO SISTEMOS DIEGIMAS IR MOKYKLŲ SERTIFIKAVIMO TVARKA: REIKALAVIMAI IR PROCEDŪROS

Mokykla, baigusi Olweus patyčių prevencijos programos (toliau – Olweus programa) įgyvendinimą, trunkantį pusantų metų, ir norėdama tapti sertifikuota Olweus vardo mokykla, turi diegti Olweus programos kokybės užtikrinimo sistemą (toliau – OPKUS). Su pagrindiniais OPKUS vykdymo reikalavimais mokyklą supažindina Olweus programos instruktorius Olweus programos diegimo periodu. Mokyklas sertifikuojanti institucija nuo 2019-09-01 yra Nacionalinė švietimo agentūra¹ (toliau – NŠA).

Veiksmai siekiant Olweus mokyklos vardo

1. Mokyklos apsisprendimas diegti OPKUS

Mokyklos direktorius organizuoja viso personalo (ne tik pedagogų, bet ir techninio personalo) susirinkimą, kuriame pristato OPKUS reikalavimus. Po pristatymo kiekvienas narys anonimiškai išreiškia savo nuomonę, pvz., užrašydamas ant lapelio pritaria ar nepritaria OPKUS diegimui. Po susirinkimo suskaičiuojami balsai ir nustatomas pritariančiųjų ir nepritariančiųjų skaičius.

Vadovaudamasi personalo apklausos rezultatais, mokyklos administracija priima sprendimą dėl OPKUS diegimo. Kad mokykla galėtų pretenduoti diegti OPKUS, tam pritarti turi ne mažiau kaip 2/3 mokyklos personalo narių.

Mokykla savo lėšomis samdo Olweus instruktorių, kuris konsultuoja mokyklą dėl Olweus programos vykdymo. Olweus instruktorių mokykla pasirenka savo nuožiūra. Priimdamas sprendimą direktorius turi numatyti apmokėjimą už Olweus instruktoriaus paslaugas. Į Olweus instruktoriaus atlyginimo dydį turėtų būti įskaičiuotos ir kelionės į mokyklą išlaidos bei kelionei skiriamas laikas sąnaudų.

Terminas: Šie veiksmai atliekami per rugpjūčio mėnesį (iki rugsėjo 7 d.).

2. Pasirengimas diegti OPKUS mokykloje

Mokyklos, priėmusios sprendimą diegti OPKUS, direktorius užpildo paraiškos formą (paraiškos formą galima rasti NŠA tinklapyje: Švietimo pagalbos departamento Vaiko emocinės gerovės skyriaus Prevencijos poskyryje „Olweus patyčių prevencijos programa“ <https://www.nsa.smm.lt/svietimo-pagalbos-departamentas/psichologijos-skyrius/prevencija/olweus-patyciu-prevencijos-programa/olweus-programos-kokybes-uztikrinimo-sistema-opkus/> ir siunčia Nacionalinei Olweus programos koordinavimo grupei.

PASTABA: Tęsiant Olweus programos vykdymą, diegiama OPKUS, kuriai ir toliau būtinos Olweus programos instruktoriaus paslaugos. Rekomenduotina, kad mokyklą konsultuotų tas pats

¹ Teisė įgyvendinti Olweus patyčių prevencijos programą Lietuvoje 2010 m. buvo perduota Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centrui (2008 m. vasario 15 d. Švietimo ir mokslo ministerijos ir Olweus International sutartis Nr. SUT-83. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. liepos 24 d. įsakymu Nr. V-852 „Dėl Ugdymo plėtotės centro, Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centro, Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centro, Nacionalinio egzaminų centro, Švietimo informacinių technologijų centro ir Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros reorganizavimo“, nuo 2019 m. rugsėjo 1 d. visas Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centro funkcijas perėmė Nacionalinė švietimo agentūra.

instruktorius, kuris dirbo su mokykla Olweus programos diegimo laikotarpiu. Instruktoriaus paslaugų pirkimas turi būti vykdomas vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymu bei kitais viešuosius pirkimus reglamentuojančiais dokumentais. Serifikuotų Olweus programos instruktorių sąrašas skelbiamas NŠA tinklapyje: Švietimo pagalbos departamento Vaiko emocinės gerovės skyriaus Prevencijos poskyryje „Olweus patyčių prevencijos programa“ <https://www.nsa.smm.lt/svietimo-pagalbos-departamentas/psichologijos-skyrius/prevencija/olweus-patyciu-prevencijos-programa/>

Nacionalinei Olweus programos koordinavimo grupei gavus užpildytas mokyklų paraiškos formas, yra sudaromas OPKUS diegiančių mokyklų sąrašas. Šį sąrašą tvirtina NŠA direktorius savo įsakymu. Olweus programos administratorius įsakymą išsiunčia mokyklai el. paštu.

Kartu su įsakymu Olweus programos administratorius mokyklai ir instruktoriui el. paštu siunčia trišalę OPKUS diegimo mokykloje sutartį (pavyzdinė sutarties forma patalpinta NŠA tinklapyje: Švietimo pagalbos departamento Vaiko emocinės gerovės skyriaus Prevencijos poskyryje „Olweus patyčių prevencijos programa“ <https://www.nsa.smm.lt/svietimo-pagalbos-departamentas/psichologijos-skyrius/prevencija/olweus-patyciu-prevencijos-programa/>). Mokyklai išsiunčiamas ir OPKUS vadovas.

Terminas: OPKUS paraiška pateikiama Nacionalinei Olweus programos koordinavimo grupei iki rugsėjo 15 d.; trišalės OPKUS diegimo sutartys su mokyklomis pasirašomos iki spalio 1 d.

3. OPKUS diegimas mokykloje

Mokykla, pasirašiusi trišalę OPKUS diegimo sutartį, tęsia Olweus programos veiklas, pildo reikiamus dokumentus (visa tai nurodyta OPKUS vadove, kurį mokyklai atsiunčia instruktorius), bendradarbiauja su instruktoriumi (organizuojant mokinių apklausą, apmokant naujai į mokyklą dirbti atėjusius mokytojus ir kt.).

4. Olweus vardo suteikimo mokyklai procedūra (dokumentų pateikimas, auditavimas)

Mokykla, pageidaujanti sertifikuotis ir tapti Olweus vardo mokykla, privalo būti įvykdžiusi visus galiojančioje trišalėje OPKUS diegimo sutartyje numatytus įsipareigojimus, turi būti įgyvendinusi OPKUS vadove nurodytus reikalavimus, turėti tai patvirtinančius dokumentus ir mažiausiai 1 mokslo metus vykdžiusi OPKUS veiklas.

Mokyklos direktorius, nusprendęs, kad mokykla yra pasirengusi sertifikavimuisi, užpildo Prašymo formą (žr. NŠA tinklapyje: Švietimo pagalbos departamento Vaiko emocinės gerovės skyriaus Prevencijos poskyryje „Olweus patyčių prevencijos programa“ <https://www.nsa.smm.lt/svietimo-pagalbos-departamentas/psichologijos-skyrius/prevencija/olweus-patyciu-prevencijos-programa/>), pasirašo ir elektroniniu paštu siunčia Nacionalinei Olweus programos koordinavimo grupei.

Terminas: prašymai sertifikuotis turi būti išsiųsti iki kovo 15 d. (praėjus mažiausiai metams po OPKUS diegimo pradžios).

Nacionalinė Olweus programos koordinavimo grupė, gavusi mokyklos direktoriaus prašymą, per 2–3 savaites paskiria mokyklą audituosiančius asmenis. Mokyklą audituoja ne mažiau kaip 2 asmenys. Auditoriai gali būti Nacionalinės Olweus programos koordinavimo grupės atstovai, Olweus

programos vyresnieji instruktoriai arba sertifikuoti instruktoriai (nedirbantys audituojamoje mokykloje). Nacionalinės Olweus programos koordinavimo grupės atstovai informuoja mokyklos direktorių (telefonu arba el. paštu) apie paskirtus auditorius. Auditoriai susisiečia su mokyklos direktoriumi ir suderina mokyklai patogų audito susitikimo laiką.

Likus ne mažiau kaip dviems savaitėms iki sutarto susitikimo arba iki auditoriaus nurodytos datos, mokykla sutartu būdu (tiesiogiai ar elektroniniu būdu) pristato auditoriams visus reikalingus dokumentus, susijusius su OPKUS vykdymu (tiesiogiai pristatyti dokumentai mokyklai grąžinami audito susitikimo metu).

Terminas: audito susitikimas turi įvykti iki mokslo metų pabaigos.

Auditoriai, gavę mokyklos OPKUS vykdymo dokumentus, juos išnagrinėja iki audito susitikimo. Likus ne mažiau kaip savaitei iki sutarto audito susitikimo, auditoriai el. paštu atsiunčia mokyklos direktoriui ir su juo suderina audito susitikimo darbotvarkę. Jei išnagrinėjus mokyklos dokumentus, auditoriams kyla klausimų ar neaiškumų dėl tam tikrų veiklų ar dokumentų, šie klausimai įtraukiami į susitikimo darbotvarkę.

Sutartu laiku auditoriai atvyksta į mokyklą. Susitikime privalo dalyvauti mokyklos direktorius ir mokyklos Olweus programos koordinatorius. Vidutinė susitikimo trukmė – 2–3 val.

Auditorių vizito metu (arba kitu sutartu laiku) direktorius privalo suorganizuoti susitikimą su atsitiktiniu būdu pasirinktais mokiniais, mokytojais, klasių vadovais ar kt. mokyklos personalo nariais, kuriame būtų galima pasikalbėti apie Olweus programos veiklas.

Susitikimo metu aptariamai visi darbotvarkėje numatyti klausimai ir auditorių pastebėti paprasti ar rimti / sisteminiai nukrypimai nuo Olweus programos standarto. Juos auditoriai pažymi audito atmintinėje (atmintinė – auditorių darbo dokumentas). Jei nukrypimus yra pastebėjusi pati mokykla, ji pristato auditoriams jų šalinimo planą ir terminą, per kurį planuoja šiuos nukrypimus pašalinti. Jei rimti / sisteminiai nukrypimai nustatomi audito metu, tuomet susitikime dalyvaujantys asmenys aptaria jų šalinimo galimybes ir numato terminus. Rimtiems / sisteminiams nukrypimams pašalinti gali būti skiriama pusė metų, o atskirais atvejais (pvz., neįvykdyta mokinių apklausa) terminas gali būti pratęstas iki metų.

Galutinį sprendimą dėl Olweus mokyklos vardo suteikimo mokyklai priima Nacionalinė Olweus programos koordinavimo grupė, atsižvelgdama į audito ataskaitą.

Jei nusprendžiama mokyklą sertifikuoti, mokyklos direktorius yra informuojamas apie Olweus vardo mokyklai suteikimą. Sertifikatas išduodamas vieneriems arba dvejiems metams.

Jei audito ataskaitoje yra pažymėta, kad audito metu buvo nustatyti paprasti nukrypimai ir numatyti terminai jų šalinimui, mokyklos direktorius, praėjus šiam laikotarpiui ir mokyklai pašalinus nukrypimus, užpildo nukrypimų šalinimo ataskaitą ir siunčia ją auditoriams. Įvertinus mokyklos atliktą darbą šalinant nukrypimus, priimamas sprendimas dėl Olweus mokyklos vardo suteikimo.

Esant tam tikriems rimtiems / sisteminiams nukrypimams (pvz., nustačius, kad mokykloje nevyko Mokymosi ir supervizijų grupių susitikimai, yra mokinių budėjimas per pertraukas ar pan.), mokykla,

pageidaujanti gauti sertifikatą, turi ištaisyti šiuos nukrypimus (vykdant visas OPKUS veiklas) ir visą sertifikavimo procedūrą kartoti po metų iš naujo.

5. Olweus sertifikato galiojimas

Mokyklai išduodamas sertifikatas galioja 1 arba 2 metus.

Praėjus metams po sertifikato suteikimo, mokykloje gali būti organizuojamas palaikomasis susitikimas su auditoriais. Šio susitikimo organizavimas yra toks pat kaip ir sertifikavimo audito, tačiau jis yra konsultacinio, pagalbino pobūdžio. Susitikime peržiūrimas mokyklos Olweus programos kokybės užtikrinimo planas bei jo atitikimas Olweus programos reikalavimams. Jei mokykla, vykdydama OPKUS, susiduria su problemomis, auditorius teikia rekomendacijas, kaip jas spręsti. Susitikimo metu susitariama, į ką reikia atkreipti dėmesį per ateinančius 12 mėnesių iki kito audito. Auditoriai parašo palaikomojo susitikimo ataskaitą, kurioje nurodoma, kaip tobulinti mokykloje Olweus programos veiklas.

Mokykla, norėdama po vienerių ar dvejų metų sertifikuotis ir patvirtinti Olweus mokyklos vardo sertifikatą, mažiausiai metus iki audito turi vykdyti visas OPKUS veiklas.

7. Olweus programos sertifikavimo procedūra karantino ar nepaprastosios situacijos metu (nuotoliniu būdu)

Esant tam tikroms aplinkybėms, auditas gali būti atliekamas nuotoliniu būdu.

Mokykla, pageidaujanti sertifikuotis ir tapti Olweus vardo mokykla, privalo būti įvykdžiusi visus galiojančioje trišalėje OPKUS diegimo sutartyje numatytus įsipareigojimus, turi būti įgyvendinusi OPKUS vadove nurodytus reikalavimus, turėti tai patvirtinančius dokumentus ir mažiausiai 1 mokslo metus vykdžiusi OPKUS veiklas.

Mokyklos direktorius, nusprendęs, kad mokykla yra pasirengusi sertifikavimuisi, užpildo Prašymo formą (žr. NŠA tinklapyje: Švietimo pagalbos departamento Vaiko emocinės gerovės skyriaus Prevencijos poskyryje „Olweus patyčių prevencijos programa“ <https://www.nsa.smm.lt/svietimo-pagalbos-departamentas/psichologijos-skyrius/prevencija/olweus-patyciu-prevencijos-programa/>), pasirašo ir elektroniniu paštu siunčia Nacionalinei Olweus programos koordinavimo grupei.

Nacionalinė Olweus programos koordinavimo grupė, gavusi mokyklos direktoriaus prašymą, per savaitę elektroniniu paštu išsiunčia mokyklos direktoriui „OPKUS vykdymo mokykloje įsivertinimo anketą“ (toliau – Anketa) ir priskiria mokyklai auditorius. Taip pat nurodomas sąrašas OPKUS dokumentų, kuriuos mokykla kartu su užpildyta anketa, turėtų elektroniniu būdu atsiųsti auditoriams.

Mokyklos direktorius kartu su mokyklos Olweus programos koordinatoriumi užpildo gautą Anketą, pasirašo ir per 2 savaites nuo anketos gavimo dienos elektroniniu paštu siunčia auditoriams kartu su prašomais OPKUS dokumentais.

Auditoriai per 2 savaites susipažįsta su mokyklos atsiųsta Anketa bei mokyklos OPKUS dokumentais, analizuoja jų turinį. Jei mokykla audituojama ne pirmą kartą – analizuojama, ar buvo atsižvelgta į ankstesnių auditų išvadas / rekomendacijas.

Auditoriai susisieikia su mokyklos direktoriumi ir suderina mokyklai patogų nuotolinio audito susitikimo laiką (iki 1,5 val.). Nuotoliniame susitikime dalyvauja mokyklos direktorius, mokyklos Olweus programos koordinatorius bei auditoriai. Po šio susitikimo auditoriai surašo audito atmintinę ir elektroniniu būdu nusiunčia mokyklos direktoriui.

Užpildyta audito Atmintinė yra perduodama NŠA.

Jei audito metu nebuvo nustatyta sisteminių nukrypimų, mokyklos direktorius elektroniniu paštu informuojamas apie Olweus vardo mokyklai suteikimą. Sertifikatas išduodamas vieneriems arba dvejiems metams.
